

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Советдэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 219 (6939)
СЕНТЯБРИН
15
СРЕДА
1954 он

Сэв 20 мүнгэ.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

ТАРЯА ХУРЯАЛГА ДЭЭРЭ ЭМХИТЭЙГЭЭР ХҮДЭЛХЭ. Д. Санжиев. — Комбайн жолоодошго. С. Федоров. — Колхозуудта тунална (1-дэхи ноур).

Б. Дымбрылов. — Түнхэнэй колхозууд бүри найнаар ажаллажа шадахаар лэ (1-дэхи ноур).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ: М. Фалиев. — Эндэ эмхидхэгшын оролдого харгадана. Партийна нуралсалай шэнэ жэлдэ найнаар бэлдэхэ (2-дохн ноур).

В. Тарабев. — Гээдгэшдэе түүрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаха (2-дохн ноур).

Ц. Ширавов. — Колхозно малажалы халирхайгаар хүтэлбэрлэнэ (2-дохн ноур).

Ц. Дандаров. — Байсын эбэрэй үбншэд (3-дахн ноур).

С. Тюлюкин. — Культурын хүдэлмэрлэгшэдэй зүблөн (3-дахн ноур).

Я. Ереско. — Ямар аргаар хонидоо нооно ехы хайшалжа абаабиди (3-дахн ноур).

Дамаска болоһон митинг дээрэ Сирийн компартийн генеральна секретариин хэлэнэ үгэ (4-дэхи ноур).

Великобританиин коммунистическэ партиин гүйсэдкомой мэдүүлгэ (4-дэхи ноур).

Литературна шүүмжэлэлы уран литературын хүгжэлтэдэ ехэ тунатайгаар дэлгэрүүлхэ

Энэ жэлэй ноябрьда нээгдэхэеэ уранзохёолшодой хоёрдохн оролоно сьезд хадаа манай олоношальна советскэ литературын шэнэ соо ябажа гараһан түүхэ-мисе али бүхы талаһаан хаража байна. Мүнөө үедэ бүхы обрнууд, хизаарнууд, республика-н уранзохёолшодой сьездүүд нээгдэжэ, поэдүүд, прозагнууд, драматургнууд хэһэн хүдэлмэрини түһе гаргана, туйлаһан амжал-түһе тэмдэглэхэтэй хамта, тэ-нэй зохиохы ажалда бин байгаа дуу, дууцуууды элэрхэйлэн ха-на.

Агуст нарада манай Бурят-Мон-голой АССР-эй уранзохёолшодой олоно сьезд болоһон байна. Ком-мунистическэ партиин сэсэн мэргэн олоношальна политикын бэлдүүлгэ-нэй ашаар, манай арадай уран зурагууд улам бүри түргэнөөр хэһэн. Хэрбээ гушаад онойхило драматургийн гол жанрын поэзи-наа хаа, мүнөө хэдэ хэдэн по-эмууд, пьесүүд, романууд бин-нэ гэжэ хоёрдохн сьезд тэмдэ-лэжэ. Гэхэтэй хамта, сьезд дээрэ үгэ-нэй олоһон нүхэд литературна-нэй науки — литературоведен-нэ ба литературна шүүмжэлэлэй-нэ ажабайдалһаа холо гээгдэжэ-нэ. Мүнөө үедэ баримтанууд-аар харуулан байна. Энэ талаар-аар хэдэн гол асуудалуудта, жэ-нэ хэдэ, социалистическэ реали-зм методэ манай уранзохёолшо-нэр зэргээр шудалжа байһан-нэй, ородой классическэ болон-нэ советскэ литературын үзүүлжэ байгаа-нэ ехэтэ түлөө тухай, арадайнгаа-нэ ашар баян аман зохиоһы хай-нэ гэжэ хэрэглэжэ байһан тухай-нэ мэтэ зүйлүүдтэ шэнжэлэгшэд-нэ шүүмжэлэгшэд гар хүрөөгүй-нэ уу байна гэхэн тобшолол хэргэ-нэ. Энэ үгэ хэлбэлдэ гара-нэ тарим шүүмжэлэхы зохиоһоно-нэ, тус номуудта зориулан бэшгэдэ-нэ рецензиинд элдэб дууцуу-нэ гайһан дээрһэнэ уранзохёол-шодой саашанхи ургалтада элитэ-нэ ажаллажа үзүүлжэ шададаггүй бай-нэ. Тэдэ дууцууудай нэгэниин-нэ гэхэдэ, шүүмжэлэгшэ хадаа-нэ үгэ нэгэн зохиолой гансахан идея-нэ абажа харадаг гү, али имаж-нэ найшаалтай тэмдэ зориулжа-нэ бэшгэдэн лэ хадаа бараг һайн-нэ бол болоо гэшэ гэжэ халирхай-нэ баталдаг байһан юм.

Энэ жэлэй август нарада СССР-эй уранзохёолшодой Союзай правлен-нэ президиум «Новый мир» гэжэ-нэ урлалай алуунууд тухай асуудал-нэ хэлсэжэ, дэлгэрэнги дотгоол-нэ аман абанһан байна. Энэ журна-нэ хүтэлбэрлэгшэд мүнөөнэй ли-нэ тура тухай В. Померанцев, Л. Дифшиц, Ф. Абрамов болон-нэ Шеловой буруу үзэл бодол ба-нэ талһан статьянууды толилох зуу-нэ, литература, драматурги, кино,-нэ улам тухайда 1946—1948 онууд-нэ партиин Центральна Комитетэй-нэ эли тодо заабаринуудта эсэр-нэ шэлэл барилһан байха юм. Манай-нэ Бурят-Монголой уранзохёолшо-нэ хоёрдохн сьезд СССР-эй уран-нэ зохёолшодой Союзай правлений-нэ хэдэнүмэй тогтооһы найшааха-нэ хама, өөһдынөөр республи-нэ дотор литературна шүүмжэлэлэй-нэ өмөөр дэлгэрүүлхэ, тэрэнэй идея-

Хоёр үеын геройнуудай уулзалга

Чапева дивизини хушанай бү-нэ командирнууд ба боцүүд най-нэ хүдөө ажахын Бүхэсоюзна вы-нэ хэдэ ерһэн байна. Выставкын-нэ үгэ театрнуудай нэгэндэ хүдөө-нэ ажахын хэдэн зуугаад түрүүшүүд-нэ урларба. Советскэ Союзай орднууд-нэ ба медальнуудта, мүн алтан-нэ медальнуудта шагналдаһан-нэ үгэ мүнөөнэй алдарты тарашад граж-нэ даиска дайнай үедэ чапевакскэ-нэ геронеска походуудта хабаадагшад-нэ ашуулар угтаба.

Советскэ арадай легендарна пол-нэ кодец В. И. Чапевай наһа бара-нэ ханаа хойшо 35 жэлэй ойдо зориу-нэ лдаһан уулзалгы 25-дахн Чапева-нэ дивизини хушанай боец Совет-нэ скэ Союзай герой генерал-лейтенант-нэ В. Белков нээб. Чапева тухай ду-нэ сьезднуудтайгаар дивизини урда-нэ й комиссар генерал-майор С. Пет-

нэ хэмжээе саашадан улам дээш-нэ лүүлхэ тухай бүхы уранзохёолшо-нэ дыме, научна хүдэлмэрлэгшэдэ, эдэбхитэдэе урайһан байна.

Түргэнөөр хүгжэжэ байгаа манай-нэ литературын дүй дүршэлы согсолон-нэ, тэрэдэй саашадаа ургаха ябадалһан-нэ туйлалхын тула эгээн түрүүндэ-нэ уранзохёолшодой арга шадабарн-нэ тухай, литературын гол жанриуд-нэ болохо проза, поэзи, драматурги-нэ тухай научна шэнжэлхы зохиоһоноды-нэ ойрын сагта бэшэхэ зэргэтэй болоно. Уранзохёолшодой Союзай шэнээр-нэ хунгагданһан правленн энэ хүдэлмэ-нэ ридэ онсо анхарал хандуулаһаа-нэ гадна, энээнэй урда тээ эрдэмтн-нэ нэрээрэгэ абыхын тула диссертаци-нэ Барихадаа нүхэд А. Танятова, Е. Ба-нэ ранникова, Н. Шарашниова болон-нэ Русланова бэшэһэн зохиоһоноды хэ-нэ бэлдэжэ гаргаха талаар зохиох хэмжээ-нэ абаха ёһотой. Түрэлхи литературая-нэ шэнжэлхэ хүсэлтэй хүнүүд бидэнэй-нэ дунда жэл эрэхэ бүри улам олошор-нэ го байна. Жэшээлхэдэ, аспиранту-нэ рда нуралсажа байһан нүхэд Ц. Ду-нэ гаринмаев, Г. Туленов гэгшэд орд-нэ ба бурят хэлэн дээрэ хэблэгдэжэ-нэ «Байгал» гэжэ альманахын нүүлэй-нэ номернуудта поэзиин асуудалууд-нэ даар яһала һонирхолтой статьяну-нэ дыме толилоо. Ушар нимэһэ манай-нэ республикын культурын институт-нэ уранзохёолшодой Союзай правленн-нэ научно-шэнжэлэлхын хүдэлмэри-нэ эдэбхитэй, эрдэм бэлитгэй нүхэдэ-нэ улам олоор хабаадуулаха уялгатай-нэ болоно.

Уранзохёолшын ажал хүдэлмэри-нэ дэ, тэрэнэй саашанхи ургалтада зү-нэ бөөр, гүнзэггөөр хэгдэһэн шүүмжэ-нэ лэлэй али тухай ехэ туһа хүргэдэ-нэ гэшэ мэдэжэ. Хэблэн гаргахынгаа-нэ урда тээ олонитын үзэмжэдэ, тү-нэ хэрэй ёһонтой шүүмжэлэлдэ өөрн-нэ гөө зохиоһы табилһан автор ойлоо-нэ гүй асуудалуудтаа хүсэд дүүрэн-нэ харюу абадаг, үнэтэй хэдэ хэдэн ду-нэ радхалууды шагналда байна бшуу. Жэшээлхэдэ, уранзохёолшо Чимит-нэ Цыдендамбаевай «Банзарай хубуён-нэ Доржо» гэжэ роман хэблэгдэхынгээ-нэ урда тээ уранзохёолшодой, научна-нэ хүдэлмэрлэгшэдэй дунда зүбшэн-нэ хэлсэгдэжэ, зарим талаараа шүүм-нэ жэлэгдэһэн юм. Номой автор Ч. Цы-нэ дендамбаев, оршуулагша нүхэр-нэ М. Степанов гэгшэд тэрэ шүүмжэ-нэ лэлдэ анхаралтайгаар хандажа, олон-нэ тоото заабаринууды оруулаа. Тэ-нэ рэнэйнэй нүүлээр энэ роман Улан-нэ Удэдэ, Иркутскда, Москвада хэб-нэ лэгдэжэ, олонитын зүбгөө найшаал-нэ тай сэгнэлтэ абанһан байна.

Литературна шүүмжэлэлэй үрэ-нэ эхэтэй, аша тунатай байхын тула шүүм-нэ жэлэгшэд, научна хүдэлмэрлэгшэд-нэ уранзохёолшод марксизм-ленинизм-нэ ны гайхамшагтаа нургалы улам-нэ гүнзэггөөр шудалжа, тэрэнэй сэрэ-нэ мэрэн заабаринууды бодото ажа-нэ байдал дээрэ зүбөөр хэрэглэжэ ша-нэ даха зэргэтэй.

Түрэлхи бурят-монгол литерату-нэ раяа амжалттайгаар хүгжөөхын-нэ тула мүнөө үедэ литературна шүүм-нэ жэлэлэй хэмжээ хэлбэрлэгшэгүйгөөр-нэ дээшлүүлхэ гээшэ хэээ хээээнэй-нэ хиндэ шухала болоод байна. Эгээл-нэ тимэһэнэ республикын уранзохёол-шод, шүүмжэлэгшэд, научна хүдэл-нэ мэрлэгшэд энэ хүндэтэй ба харюу-нэ салгатай хэрэгтэ эдэбхи хэшээлтэй-нэ гүүр, эршэ зоригтойгоор оролохо-нэ уялгатай.

Чапева дивизини хушанай бү-нэ командирнууд ба боцүүд най-нэ хүдөө ажахын Бүхэсоюзна вы-нэ хэдэ ерһэн байна. Выставкын-нэ үгэ театрнуудай нэгэндэ хүдөө-нэ ажахын хэдэн зуугаад түрүүшүүд-нэ урларба. Советскэ Союзай орднууд-нэ ба медальнуудта, мүн алтан-нэ медальнуудта шагналдаһан-нэ үгэ мүнөөнэй алдарты тарашад граж-нэ даиска дайнай үедэ чапевакскэ-нэ геронеска походуудта хабаадагшад-нэ ашуулар угтаба.

Советскэ арадай легендарна пол-нэ кодец В. И. Чапевай наһа бара-нэ ханаа хойшо 35 жэлэй ойдо зориу-нэ лдаһан уулзалгы 25-дахн Чапева-нэ дивизини хушанай боец Совет-нэ скэ Союзай герой генерал-лейтенант-нэ В. Белков нээб. Чапева тухай ду-нэ сьезднуудтайгаар дивизини урда-нэ й комиссар генерал-майор С. Пет-

ренко-Петргковский, Чапевакскэ-нэ дивизини пулеметчица М. А. Попова, мүн легендарна дивизинэ оролдог-нэ 4-дэхи армин хушанай боец, мүн-нэөө РСФСР-эй арадай артист-нэ нүхэр Б. Бабочкин гэгшэд үгэ-нэ хэлэбэд. Б. Бабочкин болбол В. И. Чапевай образы кинодо бин бол-нэ гоо юм. Уулзалгада хабаадагшад-нэ чапевацуудтай мүнөө үеын геройну-нэ удай түлөөлэгшэд—Эсэгэ ороноо-нэ хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ чапева-нэ скэ дивизини снайпераар ябанан-нэ Советскэ Союзай Герой Л. Павличен-нэ ко гэгшын үгэ хэлэлгы халуунаар-нэ угтаа.

Чапевацууд Выставкэдэ хабаа-нэ дагшадта шэнэ амжалтанууды са-нэ шадда туйлажа байхынь хүсэбэ.

Уулзалга дээрэ Чапевай баса-нэ ган — К. Чапева байлсаба.

(ТАСС),

ТАРЯА ХУРЯАЛГА ДЭЭРЭ ЭМХИТЭЙГЭЭР ХҮДЭЛХЭ

Комбайн жолоодошго

Углөөгүүр эртын үе. Гэбэшы, Заграйн аймагай Калининэй нэр-нэ мжэтэ колхозой полинууд дээрэ-нэ хүдэлмэри түлэг дунда ябажа бай-нэ. Углөөнэй шүүдэрэй хатаагүй-нэ байхадан комбайнова агрегадай-нэ хүдэлмэрлэгшэд машинаа шалга-нэ, горючи хэнэ, тинхэдэ колхозни-нэ гууд солоомо һүрилнэ, полинуудай-нэ углуу сабшана.

—Түргэлэе, нүхэд! Удангүй шэ-нэ ниссэ хаджа эхилхэмнай, — гэжэ-нэ үндэршэг бээтэй нэгэ хүн эндэ хү-нэ дэлжэ байгшадта хандаба. Энэмнай-нэ Курбын МТС-эй комбайнер Мар-нэ темьян Павлович Шульгин байгаа.

Мартемьян Павлович энэ МТС-тэ-нэ 17 жэл соо комбайнераар хүдэлнэ. Иматгал Эсэгэ ороноо хамгаалгын-нэ Агуухэ дайнай үедэ ойро зуурхана-нэ талынгаа кораблице орхихо баатай-нэ болоо нэн. Мүнөө ургаса хуряалгын-нэ сүлөөгүй хүдэлмэрини үедэ нүхэр-нэ Шульгин өөрнөөр даһан ажалда-нэ харюусалгатайгаар хандажа, эртэ-нэ үглөөгүүрхэ үдэшын харанхы боло-нэ тор колхозой поли дээрэ эсхэжэ мэд-нэ энгүй хүдэлнэ. Тэрэ болбол таряа-нэ хуряалгада «Сталинец-6» комбайнаа-нэ түгэс бэлэн болгожо, Түнхэнэй ме-нэ ханизатор Истаевай хандалгада хар-нэ юу болгон, 25 үдэр соо 350 гекта-нэ рай орондо 650 гектар таряа хуряа-нэ га гэхэн уялга абанһан байгаа. Таряа-нэ хуряалгын түрүүшын үдэрхөө-нэ нүхэр Шульгин уялгага нэрэтэй тү-нэ рэтэйгөөр дүүргэжэ ябана. Тэрэнэй-нэ агрегат үдэртөө 15-һаа 22 гектар-нэ хүрэтэр таряа хадана. Теэд нүхэр-нэ Шульгин нимэ үрэ дүн түрүүшынхэ-нэ туйлаана бэшэ, үнгэрэгшэ жэлдэ-нэ «Коммунар» комбайнаар 350 гек-нэ тарай орондо 530 гектар таряа ха-нэ даа нэн.

Нүхэр Шульгин ба тэрэнэй нүхэд-нэ ямар аргаар нимэ үрэ дүн туйла-нэ наб? Нэгдэхээр, нүхэр Шульгин-нэ комбайнай заһабарилгада анхарала-нэ тон эхээр хандуулдаг. Машинаа-нэ тааһагадана деталь бүхэнэй найнаар-нэ тааруулагдажа, хараалагдаһан бол-нэ зор соогоо хүдэлхэ ябадал ханга-нэ жэе оролдого. Таряа хуряалгын-нэ үедэ машинаага найнаар харууналжа-нэ ябадаг. «Найнаар хүдэлхэ тээ наа,-нэ машинаага найнаар харууналжа хэ-нэ рэтгэй» гэжэ тэрэ хэлэдэг. Эдэлгэ-нэ нэй гү, али хүдэлмэрэ дүүргэһэнэй-нэ һүүлээр комбайнер ба тэрэнэй туһа-нэ алгша Николай Шульгин машини-нэ шүүмжэлэлэй үрэ эхэтэй, аша тунатай байхын тула шүүм-нэ жэлэгшэд, научна хүдэлмэрлэгшэд-нэ уранзохёолшод марксизм-ленинизм-нэ ны гайхамшагтаа нургалы улам-нэ гүнзэггөөр шудалжа, тэрэнэй сэрэ-нэ мэрэн заабаринууды бодото ажа-нэ байдал дээрэ зүбөөр хэрэглэжэ ша-нэ даха зэргэтэй.

Түнхэнэй колхозууд бүри найнаар ажаллажа шадахаар лэ

Урда жэлүүдэхидэ орходоо Түнхэнэй аймагай колхозуудта таря-нэ анай баян ургаса хуряагдажа-нэ байна. Аймагай колхозуудта нил-нэ дээдгүй ехэ шэнэ ба боро газар эл-нэ дүүрлэгдэжэ, таряанай талмай-нэ нилдэ үргэдэгдэһэн байха юм.

Гэбэшы, эндэ ургаса хуряалга ба-нэ гүрнэдэ таряа тушаалга найнаар-нэ эмхидхэгшэ гэхын аргатгүй. Ушөө-нэ ургаса хуряалгын ба гүрнэдэ таряа-нэ тушаалгын урда тээ аймагай колхозу-нэ ууд сентябрин 25 хүрэтэр хуря-нэ алгы, сентябрин 20 хүрэтэр гүр-нэ нэдэ таряа тушаалгы дүүргэхэ гэр-нэ нэн социалистическэ уялга абанһан-нэ байгаа. Мүн тинхэтээ хамта, сен-нэ тябрин 15 хүрэтэр бүхы аймагага-нэ раа овошэ ба хартаабха хуряалгатай-нэ дүүргэжэ, тэрэ хүрэтэр гүрнэтээ-нэ сүм тоосохо уялга абанһан байна.

Энэ уялгага хэр эргэ дүүргэжэ-нэ байнаб гэхэн асуудалда тобшоохон-нэ харюу гүгэжэ үзэе.

КПСС-эй Түнхэнэй айкомдо оро-нэ до таряа хуряалгын гүрнэдэ таряа-нэ тушаалгын үнгэрэгшэ үдэрэй-нэ мэдээнүүд тон ехэ түгшүүртэйгээр-нэ Кырэнэй, Түнхэнэй МТС-үүдхээ, Бэ-нэ лдэхэй министрствын аймагтахи-нэ түлөөлэгшэһэн телефоноор абтажа-нэ байба.

—Үнгэрэгшэ үдэр бирабагүйбди,-нэ оройдоо хэдээн колхозууднай таряа-нэ тушаалгада хабаадалсаба. Тинхэдэ-нэ гүрнэдэ таряа тушаала абадаг Түн-нэ хэнэй мелькомбинат оройдоол үдэ-нэ шын 6 час хүрэтэр хүдэлмэрлөөдө,-нэ ажалла зоғсоохорхино. Гадна, ай-нэ магайннай 6 колхозууд нүүлэй мэдэ-нэ лэгээр мүнөө хүрэтэр таряа туша-нэ аажа эхилээдүй,—гэжэ Бэлдэхэй-нэ министрствын аймагтахи түлөөлэг-

гаа бүхы механизмууды шалгадаг-нэ хүдэлдэг бүхы частнуудынь тоһо-нэ додог байна. Иигэжэ тэдэнэр ком-нэ байнаа хойто үдэрэй хүдэлмэридэ-нэ үдэшенинн бэлдэлэг байха юм.

Нүхэр Шульгин, мүн тракторист-нэ нууд Павел Хицинов, Хазин Сабир-нэ жанов гэгшэдтэ «ДТ-54» трактораа-нэ ходоодо бэлэн байлгахы тушаа эрил-нэ тэ табидаг байна.

Энэ агрегадайхид машинадаа наа-нэ табари гаргахагүйн түлөө тэмсэхэ-нэ зуураа, тэрэнэйнгэ түбээсые дээш-нэ лүүлхын түлөө саг үргэлжэ оролдо-нэ но. Мүн колхозой правленндыше-нэ эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг. Наяхан-нэ тарянажалай бригадын бригадирай-нэ гэмээр шэнэ талмайн углуунууды-нэ сабшалга удааруулагдаһан байгаа.-нэ Энээн тухайн комбайнер саг соонь-нэ заанһан байна. Нүхэр Шульгин хуря-нэ алга дээрэ нэгэшы минутые үнэ-нэ тэйдэ тоолодог, углуунууды саг-нэ соонь сабшаха тушаа эрилтэ хэдэг.-нэ Үнэхөөрөөшые, таряанай талмайн-нэ углуу саг соонь сабшаагүй наа, ком-нэ байн найтажа, механизаторнуудай-нэ хүдэлмэри таһалдаха байна бшуу.-нэ Мүн комбайнай сохиһон таряа саг-нэ соонь зөөхэ тушаа, тэрэнэй тула мори-нэ унаа, амһарта болон хүнүүдээр-нэ хангаха тухай колхозой правленнэ,-нэ тарянажалай бригадын бригадирта-нэ комбайнер эрилтэ хэнэ.

Гэбэшы, колхозой түрүүлэгшэ нү-нэ хэр Бочков комбайнай сохиһон таряа-нэ саг соонь зөөлгэнзгүй, мори унаа-нэ болон хүнүүды есөөнөөр табина.-нэ Тинмэһэнэ комбайнер сохиһон таряа-нэ гаа заримандаа газарта алдаха баа-нэ тай болоно. Энэгээрээ нүхэр Боч-нэ ков машини түбээсые дошолуула-нэ хаһаа гадна, таряа гээлтэдэ оруула-нэ ажадал гаргана.

Мартемьян Павлович сугтаа хү-нэ дэлдэг нүхэдтөө ходоодо анхарал-нэ тайгаар хандадаг. Тэрэ болбол пол-нэ тойгой алтечка бин болгоһон, мүн-нэ эдээ хоолой саг соогоо, амтатай най-нэ наар бэлдэхэгдэхын, механизатор-нэ нуудай сүлөөтэй сагтаа найнаар-нэ амархын түлөө анхаралаа хандуул-нэ даг байна.

Иигэжэ эрхим комбайнер Мар-нэ темьян Павлович Шульгин оролдо-нэ сотой ажалайнгаа жэшээгээр, үнэн-нэ сэхэ үгөөрөө агрегадайнгаа гэшүү-нэ дыне ургаса хуряалгы тургэнөөр-нэ дүүргэлгэдэ эмхидхэн ба хүтэлэн-нэ ябана.

Д. Санжиев.

Бичурын аймагай Бага-Куналейн-нэ дунда хургуулын хурагшад, мүн-нэ Бага-Куналейн хүүгэдэй байшанда-нэ хүмүүжүүлэгдэжэ байгаа үхибүүд-нэ Маленковой, Ворошиловой нэрэм-нэ жэтэ хүдөө ажахын артельнүүдтэ-нэ хартаабха малталсан, ороһоо сээр-нэ лдэсэн, ехэхэн туһаламжа үзүүлжэ-нэ байна.

Гадна, энэ хургуулын хурагшад-нэ хуряалгын үедэ 31 гектар хартааб-нэ ха малтаха, гүрнэдэ тушаагдаха-нэ 2000 центнер ороһоо сээрлэхэ, 200-нэ центнер наһаа мүшэр бэлдэхэ гэр-нэ нэн уялга абаад, аймагай бусад-нэ хургуулинуудай хурагшадые урял-нэ һан юм. Эдэнэй үүсэхэлые найшаа-

һан Бичурын дунда хургуулын ху-нэ рагшад Ждановой, Кировэй нэрэм-нэ жэтэ, «Ленинский путь», «Защита-нэ мира», «XIX партсъезд» колхозууд-нэ та хартаабха малталсана, ороһоо сээр-нэ лдэсэн.

Мүн Шэбэртын дунда хургуулын-нэ хурагшад «Коммунизм» колхозой-нэ поли дээрэ эдэбхитэйгээр ажалла-нэ жа байна.

Хургуулинуудай ахалагша клас-нэ суудай хурагшад хуряалгын халуун-нэ үедэ аймагайнгаа колхозуудта най-нэ наар туһалалсажа, бага бэшэ хүдэл-нэ мэри хэнэ. Мүнөө хурагшад хүдэл-нэ мэрлэжэ үргэлжэлөөр.

С. Федоров.

Республикын МТС-үүдтэ тракторна хүдэлмэрини ябаса тухай 1954 оной сентябрин 10-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

М Т С - ү д	Зөөлн хара-нэ лагдаа оруу-нэ дан газар ха-нэ халага	Угсаагай тракторна гэр халага (гектарээр)	Наймаар гар халаа-нэ га	Комбайнаар таряа хуряа-нэ га	Угсаагай сүлөөлөгч	Сялос дарага
Кабанскын	102,4	440,6	2,6	33,6	66,9	33,5
Темлюйскэ	100,3	539,3	6,1	24,4	15,8	32,2
Бичурын	97,7	439,1	3,6	26,8	12,4	28,9
Түнхэнэй	95,0	498,9	0,7	22,3	46,5	72,8
Кырэнэй	91,8	404,5	1,8	18,2	41,9	102,0
Селендумын	90,2	437,3	9,4	49,2	58,0	29,6
Погранична	87,6	407,8	20,7	38,4	49,8	34,8
Эгэтын	85,9	550,6	—	1,4	53,1	32,7
Н-Брянскэ	83,3	399,9	1,0	26,4	24,2	38,4
Суултын	83,1	448,5	3,6	21,6	57,2	82,1
Сэлэнгын	80,8	434,0	3,3	14,5	44,8	47,8
Иволгын	79,6	377,4	20,8	49,7	45,7	49,8
Хөжэнгын	79,3	422,7	2,7	—	93,9	60,6
Хонхолойн	77,9	421,5	6,2	33,8	37,2	47,0
Гашейн	77,3	379,3	5,1	17,1	31,7	29,2
Баргажанай	76,9	440,1	4,5	10,6	69,6	53,7
Ехэ-Куналейн	76,6	350,5	11,8	46,4	—	75,0
Ехэ-Кударын	75,2	436,6	4,2	30,5	50,5	55,9
О.-Ключевскойн	74,5	366,7	20,5	37,7	31,0	37,1
Бургалтайн	74,6	308,3	—	4,5	13,8	36,2
Сүхын	73,9	376,7	—	21,3	33,7	19,3
Саятын	73,6	369,4	3,6	31,4	47,1	64,4
С.-Усанай	73,2	512,6	3,2	24,3	30,3	—
Удын	71,0	373,5	—	11,9	40,0	35,2
Хорин	71,1	419,0	0,2	—	57,5	23,2
Сосновско	70,4	484,2	—	16,0	74,4	58,0
Тарбагатайн	70,3	368,2	—	38,8	44,9	54,2
Итанцын	69,6	354,9	10,6	42,5	67,8	56,2
Хамнигадайн	68,9	321,4	9,2	22,6	34,5	75,1
Бага-Куналейн	68,6	340,6	13,0	27,2	33,0	23,9
Ушөөтэй	68,2	414,8	5,0	17,8	35,2	49,2
Жиримскэ	67,7	340,8	11,8	24,5	7,8	41,1
Куйтунска	67,0	355,6	2,7	14,9	12,3	74,4
Чесанын	65,8					

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Эндэ эмхидхэгшын оролдолго харагдана

Логовскийн нэрэмжэтэ колхозой нэгдэх бригадын поли дээрэ хүдэлмэрилдэг комбайнова агрегатуудта эмхидхэгшээр томилогдон Окино-Ключевскойн МТС-эй бухгалтер Авенарий Александрович Разуваев партин энэ хүндэтэ уялгыг нэрэгтэй түрэтэйгээр дүүргэхэ тухайгаа нэгэтэ бэшэ бодож үздэг. КПСС-эй июньскэ Пленумэй тогтоолы дахин дахин уншажа, блокнот соогоо тэмдэглээ. «Партийная жизнь» журнал, «Агитатор» блокнот, газетүүдтэ томилогдон политическэ ба эмхидхэлэй хүдэлмэрин дүй дүршэлы харуулан статьянуудыг, бодомжтойгоор уншажа, нилээд хэрэгтэй аргалуудыг ойлгожо абаа.

Гэхэтэй хамта, эсэшэ сушагуй ажаллажа байнан механизаторнууд ба колхозникуудыг эдэе хоолоор саг соон хангаха хэрэгтэ нүхэр Разуваев саг үргэлжэ ханалаа табидга. Тиймэнэеэ парти дээрэ хүдэлмэрилэгшэд найн шанартай эдэгээр хангагдадаг байна. Ажалай журам эблэхэ, хүдэлмэригөө гээгдэхэ, табилтагуйгөө ажаллаа ябашаха баримтанууд эндэ үзэгдэдэггүй юм. Энэ нэн түрүүн ажалай эмхидхэлэй найнаар табигдаһыг гэршэлнэ.

дээрэ табигдана. Тэндэ бүхы комбайнернууд, бригадирнууд хабаадалсажа, комбайнер Поздняковой алдуу шүүмжэлэд, мүн бэшэ бэшэ дутуу дундануудыг элирүүлэн гаргаһын. Тэрэ гэхэн сагнаа хойшо тарья гээлтэ гаргаха ушар үзэгдэггүй байна.

Суулгын МТС-эй токарь Тогмит Эрдэевич Очиров халаанайгаа даалгарины ходоодо 160—200 процент дүүргэж.

Будённый нэрэмжэтэ колхоздо шэнэ склад

Н. И. Чернеговэй хүтэлбэрилдэг барилгын бригада 1000 центнер ороононой багтаха складай барилгыг дүүргэжэ, ашаглалдаа оруула. Эндэнь 3 мянган центнер ороононой багтаха хушалтатой ток барилдаа, тогой талмай цемент үзэгдэдэг. Орооно сээрлэлгэ механизацилагданхай.

Тарья хуряалга дээрэ

Колхозой поли дээрэ комбайнернууд, мүн морин 3 жатка тарья хуряана.

Культурна полевои стан

Колхозой центрээ хэды километрын газарта полевои стан түхээрэгдэнхэй. Энэ полевои стан түхээрэгдэнхэй талаар тон найн. Жэшээлхэдэ, нинтын эдэ хоол бэлдэдэг кукни, столово, уншалгын, амаралтын таһагууд бии. Мүн полевои стан портрэдүүд, плакатууд болон лозунгуудара шэдүүлгэдэн байна. Тэндэ радиоприёмник тодогодон, нүүдэл библиотеке бии болгодон байха юм.

Данаб гэжэ парторганизацин секретарь нүхэр Ц. Цыдыповһээ асуухада:

«Агитколлективэй хүтэлбэрилэгшэ үгыгшэл даа, би мэдэнгүйлби. Нинтэ-политическэ, агитационно хүдэлмэри абуулахаар эхэ эрдэм хургуултай бэшэ хүн би, — гэжэ хойроогоор харюусадга. Тийхэдэ бюорогой гэшүүд Л. Х. Гаганова, Б. С. Мыжитов, Л. Балданов, Д. Гомбоев гэгшэд дутагдалнуудтай эбэсшоод, ямаршыг хамааралгүй ябадаг байна.

Гээгдэгшэдыг түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаха

Республикымнай ой модоной промышленностийн түрүү предпринятинуудай коллективүүд Эхэ оролдоо барилгын модо элбэгээр үгэхэ талаар үүсхэл гаргаһан байна. Баруун-Тарбагатайн, Хандагайн, Баргажаны леспромхозуудай модоноо энэ үнэтэ үүсхэл халуунаар дэмжэжэ, модо бэлдэххэ 8 харынгаа даалгарины болзорнонь урид, августын 15-да дүүргэжэ.

Хэрбээ республикымнай бүхы леспромхозууд дээрэ дурсагдаһа түрүү предпринтинуудал адли найнаар хүдэлмэрилдэг, бүхы машина зэмсэгүүдэ, хүдэлмэришэдэйнгөө хусыг дүүрэнээр ашагладаг байгаа хаань, модо бэлдэххэ талаар бүри эхэ амжалта туйлагдаха байһанниг мэдэжэ.

Модо бэлдэххэлэй томонууд предпринтинуудай тоодо оролдог Байкальска, Черемуховско, Сэлэнгын, Хорин леспромхозууд 8 харынгаа даалгариныудыг дүүргэнгүйгөөр, гүрэндөө хэдэн зуун кубометр модо дутуу үгөөд байна. Тэдэний хангалтагуйгөөр хүдэлмэрилхэнэй шал-

тагаан юуб гэхэдэ, бии байн техникыг, хүдэлмэришэдгөө хусыг ашаг эхэтэйгээр, үүс хэрэгшэжэ шаданагүй. Жэшэ Байкальска леспромхозой гол хүдэлмэришэд дээрэ бүхы хүдэлмэришэд миннэ 32 процент ажаллана. Леспромхозой дээр нүхэр Цитрон хүдэлмэришэд дутуу үгээрлэнэ гээгдэлхээр аргагүйбди гэжэ шалтаг барид.

Партийна хуралсалай шэнэ жэлдэ найнаар бэлдэххэ

Гаяхан Улан-Удын Городской районной партийна эдэбхитэдэй суглаан боложо, «Партийна хуралсалай үгэрхэн жэлэй дунгуд ба хуралсалай шэнэ жэлдэ бэлдэххэ тушаа партийна организацинуудай зорилгонууд» гэхэн партин райкомой секретарь нүхэр Бадмацреновэй элидхэд зүбшэн хэлсэбэ.

Улан-Удын Городской районной партийна эдэбхитэдэй суглаанһаа нини парторганизаци эхэнхидэ командировкоо ябадаг хүнүүдыг кружогто оруулан байна. Хэлхэ холбооны управленин парторганизаци юрэнхы эрдэмэйгээ талаар олон ондо бэлдэххэлэй коммунистуудыг нэгэ кружогто бэшэ.

Эдэбхитэдэй суглаан дээрэ коммунистуудай өөһэдөө хуралсаха хэрэгыг зүбөөр эмхидхэхэ, саг дары семинар болон лекцинуудыг тэдэнэ үгэрэгжэ байха тушаа хүдөө ажыхын министрствын парторганизацин секретарь нүхэр Гершевич, МВД-эйни парторганизацин секретарь нүхэр Богачев гэгшэд тэмдэглэбэ.

Колхозно малажалыг халирхайгаар хүтэлбэрилнэ

Хорин аймагай Ашантын сомоной Соведэй Лениней нэрэмжэтэ колхоз хэдхэн жэлэй урда тэ нинитынгэ ажыхыг амжалтаттайгаар хүжөөжэ байһан, адуу малаар олон, аймагай түрүү зэргын колхозуудай нэгэн байһан юм. Харин мүнөө тус колхоз али болохо ажал-ябуулгаар аймаг соогоо эгээн нүүлдэ шэргүүлдэдэг, нинитынгэ ажыхыг хангалтагуйгөөр хүжөөдөг болошонхой. Илангаяа колхозойн ажыхын гол халбар болохо малажал муугаар хүжөөгдэнэ.

Тус партийна организаци 28 коммунистуудһаа бүридэн яһала эхэ организаци болобошыг, колхозой ажал-ябуулгада анхаралаа багаар табидга, туйламжа үзүүлэггүй, колхозникуудтай дунда эмхидхэгшын нинтэ-политическэ хүдэлмэри шулаар абууладга байха юм. Жэшээ болгон, тус партийна организацин колхозойнгоо малда тэжээл бэлдэххэлгын эгээн харюусалгатай үедэн ямар үүргэ хэрэг дүүргэжэ, хэр зэргээр тэмсэжэ байһыг хаража үзэбди.

Тэжээл бэлдэххэлгын нимэ хангалтагуй ябадал колхозой партийна организацин үбнэшэдэй дунда эмхидхэгшын хүдэлмэри абуулаагүй, нинтэ-политическэ, агитационно-ойгууламжын хүдэлмэри шулаар эмхидхэгшын дээрэнэеэ болоо. Үбнэ хуряалгын бригадануудта 9 агитаторнуудыг томилон аад, парторганизаци тэдэнэй эрилтэ хэнэгүй. Тиймэнэеэ зарим агитаторнууд өөрингөө уялгыг мартажархинхай. Жэшээлхэдэ, Аса гэжэ газарта нүхэр С. Гагановой 3-дахы бригадада үгчтэ-коммунистка нүхэр Сыбжитова өөрөө агитатор байгаад, нэгшэ хөөрөөдөө, уншалга хэнэгүй, харин «би агитатор бэшэб» гэжэрхөөд, ханаа амархан ябадаг. Иймэрхүү байдал колхозой бригада бүхэндэ үзэгдэнэ. Тийхэдэ Хара эрье, Нарин горхон, Шулуута, Аса гэжэ газарай бригадануудта урья лозунг, плакатууд, мурсысөөнэй доскатууд үгы, показателин доскатууд байбашыг, саг үргэлжэ ажалай дүнгүд бэшэтэдэггүй. Үбнэшэдэ элидхэд, лекцинууд элдэб темануудээр уншалганагүй.

Хүдэлмэрингөө дүршэлыг залуушуудла дамжуулна

Мал үүсэлэлгын сезонной түрүүшын үдэрнүүдхэ Улан-Удын мяха-консервын комбинатай хүдэлмэришэд продукци үйлдбэрилгээ дээшлүүлжэ эхилбэ. Бэлэн болоһон продуктуудыг хэрэгшэдтэнэ эльгэгийн тулада хайрсагууд хээр хэрэгшэдэнэ. Тарна цехын хүдэлмэришэд хайрсагуудыг элбэгээр үйлдбэрилжэ, тэдэгээр колбасна, консервэ заводуудыг дутаанагүй.

дүй дүршэлыг залуу хүдэлмэришэд дамжуулна. Тэдэнэй хуряанай луу хүдэлмэришэд В. Загир, О. Павлов, Ф. Шурыгин, В. Шенков болон бусад мүнөө бочко хэдэн нилээд шадмарнууд болон Залуу хүдэлмэришэдыг хургаһа хамта тэдэнэр өөһэдэйнгөө мэргэлыг дээшлүүлхын түлөө эхэ оролдожо гаргана.

Байсын эвэрэн үбнэмэл

Улаан тугаа алдахгүйн түлөө, баруугаархандаа яашье булигдахагүй, хойто бэсынхинд хэзээшье хүсэгдэхгүй гэж булгадаа шийдэв. Бригадир моринодоо моридоо эрт асархынь, Цыбик хүгшэний бүри эрт бодож сайгаа шанахынь захиба. «Үглөөдэр болог даа» гэж ханааар үбнэмэл амархая тарадав.

— Бата, тон зүб хэлэнэ, — гээд Гембын Дугар тодож абан хэлээд хинэ.

Тингээр байтар үетчик тоо бүридхөлөө дүүргэж, показателын доска дээр нормоо дүүргэж шад ба үлүүлэн дүүргэжээ улаан карандааар, дүүргэгүйсн хүүхэ карандааар тэмдэглээд, үдэр соо хэвнэ бригадын бүхы ажалыг, үбнэмэл бүхэнэй нормын дүүргэлтэ хөөржэ үгэбэ. — Машинашамнай мүнөөдэр 120—140 процент, морин тармууршан мүн 110—130 процент дүүргэбэ. Хүршэмнай мүнөөдэр 230 бүхэл хүрилөө. Зүгөөр гар хажууршадтай тармалга, булалгалга, сабшалаг хэжэ, хэдэн ондоо хүдэлмэритэй байжа, нормоо нэгэ бага дутуу дүүргэбэ. Тингээр яабагышье, мүнөөдэр үсгэлдэрэйхынег ехыг эвэбди. Зай нүхэд, үглөөдэр нүүдээр хоёр декадмийтай хүлшын шиндэххы үдэрүүд үлэбэ. Энэ хоёр үдэр соо темпээс хүлхэнгүй хүдэлмэрилжэрхөө наа, баруун бригадынхиндтаа булигдахагүй ёһотойбди. Хэрбээ баруугаархандаа Улаан тугаа алдахагүй гэжэ ханабал энэ хоёр үдэр соо булгадаа нормоо гансал дүүргэхэ бэшэ, харин үлүүлэн дүүргэхэ ёһотойбди, — гээд, бригадир үбнэмэлтөө хандаана.

— Тээд баруугаархимнай тракторай хүсөөр ажалаа хамналуулжа, мүнөө манаа булихань бэшэ гэшгү? — гээд хүршэн Гомбын Дугар ханагажа зобон хэлээд хинэ.

— Угы даа, тэрээнинь мурьсөөнэй дүн гаргахдаа хараха байха. Гэнтэ бороо нуйтоной болоо хаань, олон бухал гутжа болохо байна ха юм, — гээд үетчик харюулана.

Тэндэ абяагүй хууһан гар хажууршадтай дундаа Дамдинай Бата түрүүлжэ:

— Бидэнэр тэрэ буртаг болдог, шугы соогуурхи ногоо тармахадаа, даалгбаряа дүүргэгүйшье һаз, үглөөдэршье саашаа нормоо яашье алдахагүйбди, — гээд үгээс богонихоноор дүүргэхэтэйнь алли:

— Зүб, зүб, — гээдэн бэсэниинь нүхэрөө дэмжэнэ.

— Би ханахада Улаан тугаа үбнэмэл дүүргэтэр алдаха ёһогүйбди. Түсэбтэ даалгбаряа болзорлоонь урид дүүргэжэ, тэрэ 4800 центнер үбнэмэл гээшье эрхим шанартайгаар бэлдэхэжэ, колхоздоо тушааха ёһотойбди, — гээд машинист Цыдып Доржиев дуралдахба.

Тингээр, хүлээрнэ шөө хэдэн хүн ханама дуралдалаа хэлэжэ, түсэбтэ түргэн үлүүлэн дүүргэхын,

Улаан тугаа алдахагүйн түлөө, баруугаархандаа яашье булигдахагүй, хойто бэсынхинд хэзээшье хүсэгдэхгүй гэж булгадаа шийдэв. Бригадир моринодоо моридоо эрт асархынь, Цыбик хүгшэний бүри эрт бодож сайгаа шанахынь захиба. «Үглөөдэр болог даа» гэж ханааар үбнэмэл амархая тарадав.

— Бата, тон зүб хэлэнэ, — гээд Гембын Дугар тодож абан хэлээд хинэ.

Тингээр байтар үетчик тоо бүридхөлөө дүүргэж, показателын доска дээр нормоо дүүргэж шад ба үлүүлэн дүүргэжээ улаан карандааар, дүүргэгүйсн хүүхэ карандааар тэмдэглээд, үдэр соо хэвнэ бригадын бүхы ажалыг, үбнэмэл бүхэнэй нормын дүүргэлтэ хөөржэ үгэбэ. — Машинашамнай мүнөөдэр 120—140 процент, морин тармууршан мүн 110—130 процент дүүргэбэ. Хүршэмнай мүнөөдэр 230 бүхэл хүрилөө. Зүгөөр гар хажууршадтай тармалга, булалгалга, сабшалаг хэжэ, хэдэн ондоо хүдэлмэритэй байжа, нормоо нэгэ бага дутуу дүүргэбэ. Тингээр яабагышье, мүнөөдэр үсгэлдэрэйхынег ехыг эвэбди. Зай нүхэд, үглөөдэр нүүдээр хоёр декадмийтай хүлшын шиндэххы үдэрүүд үлэбэ. Энэ хоёр үдэр соо темпээс хүлхэнгүй хүдэлмэрилжэрхөө наа, баруун бригадынхиндтаа булигдахагүй ёһотойбди. Хэрбээ баруугаархандаа Улаан тугаа алдахагүй гэжэ ханабал энэ хоёр үдэр соо булгадаа нормоо гансал дүүргэхэ бэшэ, харин үлүүлэн дүүргэхэ ёһотойбди, — гээд, бригадир үбнэмэлтөө хандаана.

— Тээд баруугаархимнай тракторай хүсөөр ажалаа хамналуулжа, мүнөө манаа булихань бэшэ гэшгү? — гээд хүршэн Гомбын Дугар ханагажа зобон хэлээд хинэ.

— Угы даа, тэрээнинь мурьсөөнэй дүн гаргахдаа хараха байха. Гэнтэ бороо нуйтоной болоо хаань, олон бухал гутжа болохо байна ха юм, — гээд үетчик харюулана.

Тэндэ абяагүй хууһан гар хажууршадтай дундаа Дамдинай Бата түрүүлжэ:

— Бидэнэр тэрэ буртаг болдог, шугы соогуурхи ногоо тармахадаа, даалгбаряа дүүргэгүйшье һаз, үглөөдэршье саашаа нормоо яашье алдахагүйбди, — гээд үгээс богонихоноор дүүргэхэтэйнь алли:

— Зүб, зүб, — гээдэн бэсэниинь нүхэрөө дэмжэнэ.

— Би ханахада Улаан тугаа үбнэмэл дүүргэтэр алдаха ёһогүйбди. Түсэбтэ даалгбаряа болзорлоонь урид дүүргэжэ, тэрэ 4800 центнер үбнэмэл гээшье эрхим шанартайгаар бэлдэхэжэ, колхоздоо тушааха ёһотойбди, — гээд машинист Цыдып Доржиев дуралдахба.

Тингээр, хүлээрнэ шөө хэдэн хүн ханама дуралдалаа хэлэжэ, түсэбтэ түргэн үлүүлэн дүүргэхын,

Шаблаагүй плугаар 400 гектар хахалхабди

Хүдөө ажарын новатор Т. С. Мальцевай түрүү дүй дүршэлы МТС-эйнгээ суглаан дээрэ хэлсэжэ, найшаан абан байнабди. Хүдөө ажарын Бүхэсоюзна выставкэдэ ошоожо эрэнэн хоёрдох тракторна бригадын бригадир нүхэр Бурков ехэл оролдосотойгоор энэ хэргыг бэсүлүлжэ эхиллэ. Мүнөө тус бригадын хүдэлгэ Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо 200 гаран гектар боро газар болон парай хоёрлоого 35—40 сантиметр гүнзэггөөр, шаблаагүй плугаар хахалагдаа байна. Энэ хахалага хадаа нэн түрүүн газарай эвэлэн хурьгыг гүнзэгы болгохо гээн зорилготой.

Т. С. Мальцевай дүршэлы баримталан, нүхэр Доржиевай хүтэлдэг тракторна бригада Молотовой нэрэмжэтэ колхозтой поли дээрэ 12 гектар талмай шаблаагүй плугаар, 50—52 сантиметр гүнзэггөөр хахалаба. Энээнинь трактористнууд Денисов, Гармаев гэгшэд «С-80» трактораар хахалаа. Тус колхоздо бүхыдөө 40 гектар газар нимэ аргаар хахалагдаха юм.

Гадна, МТС-эй тракторна бригаданууд 500 шахуу гектар талмай гүнзэггөөр культивацилан байна. Эдэ бүгдэ шэнэ аргаар хэдлэйн хүдэлмэри агрономуудай хүтэлбэри доро үнгэргэгдөө.

Энэ жэлдэ манай МТС-эй харьяата колхозуудар бүхыдөө 400 гектар газар шаблаагүй плугаар хахалагдаха байна.

Ф. Братушенко, Иволгын МТС-эй главна агроном.

Адмарна АССР. Республикын олон колхозууд зунай үдэ адуу малаа Гедерскэ хутол шадарай хадалг бэлдэрүүдтэ адуудга юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хулэйско районуи управлениш ветеринария врач Шалва Бешташвили Хулэйско районуи, Крүпскаягай нэрэмжэтэ колхозтой хониле үзэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Культурын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн

Зайграйн аймгүйсэдкомой дэргэдхи культурын татагай хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн хаяхан болобо. «Аймагай культурун-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй зорилгоууд тухай» элдхэлсы культурын татагыг даагшын уялгыг дүүргэжэ нүхэр Шитин хэбэ.

— Хүдөөдэ агитационно-нигтын, мүн культурун-гэгээрэлэй хүдэлмэринэ найжаруулха хэрэгтэ Коммунистическэ парти, Советскэ правительство ехэ анхарал хандуулна, — гэжэ элдхэлшэ тэмдэглээ. Энэ хүдэлмэри ажалладне коммунистическэ хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ туйлай ехэ удхашаартай. Идеологическа асуудалууд тушаа болгони: шиндхэбэрнүүд культурун гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ ехэ зорилго табина. Энэ зорилгоо найнаар мэдэрхэн культурун-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд парти, правительствын шиндхэбэрнэе колхознигуудта ойилгуулаха хэрэгтэнь колхозуудай правленинүүд болон партиной организацинуудта эдлэбхитэйгээр туһална. Иймэ эмхи зургаануудай тоодо Старо-Брянска хүдөөгэй клуб (даагшань нүхэр Игнатъева), Усть Курбын хүдөөгэй библиотекэ (даагшань нүхэр Кондалова), Дабатайн хүдөөгэй клуб (даагшань нүхэр Даржаев) болон бусад ороно.

Гэхэтэй хамта, нийтэ-политическэ болон культурун-гэгээрэлэй хүдэлмэри хүдөөдэ үшөөл муугаар табигданхай байна. Мүнөө үбнэ, тарла хуралгын үедэ зарим клубууд, библиотекэнууд болон нүүдэл кино ехэ

муугаар, ямаршы тодорхой түсэбгүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Колхознигууд болон механизаторнуудай дунда хэгдэдэг агитационно-нигтын, мүн культурун-гэгээрэлэй хүдэлмэрин асуудалуудыс клуб болон библиотекэнуудай хүдэлмэрилэгшэд партиной, комсомольско организацинуудтай зүбшэн хэлсэнгүй.

Зарим полсовой стан болон фермэдэ нүүдэл библиотекэ, шэнэ газетэ, журналууд эльгэгдэдэггүй, колхознигууд болон механизаторнуудай дунда газетэ уншадгадгүй, хөөрлөөд үнгэргэгдэдэггүй, кино харуудлагдадаггүй байна. Хүдөө ажарын түрүүшүүлэй дүй дүршэлы олоной дунда элдгэрүүлхэ хэрэг мүн лэ зүндлөө орхигдошонхой. Первомайска клуб (даагшань нүхэр Пахомов), Доодо-Курбын хүдөөгэй клуб (даагшань нүхэр Асеев), Ново-Брянска клуб (даагшань нүхэр Пахомов), культурун-гэгээрэлэй бусадшыс эмхи зургаанууд илангаа муугаар хүдэлмэрилнэ. Дээрэ дурсагдаһан эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд хүнэй ухаан боллолхи капитализм үлгэдэлүүдтэй тэмсэхэ тушаа хүдэлмэри хэдгүгэй байна.

Эриискэ леспрохозтой клубыс даагша нүхэр Евстифеев, аймагай Культурын байшаартай урсхайнаай хүтэлбэрлэгшэ нүхэр Ширко, кино-механикууд нүхэд Ширко, Солодинова болон бусад зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, хүдэлмэридөө байһан дутуу дулиануудыс элирүүлбэ.

Зүблөөн культурун-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигданхай зорилгоуудыс зүбшэн хэлсэ.

С. Тюлюкин.

Манда имэ зоотехник хэрэггүй

(Редакцияда ерэнэн бэшгэ)

Энэ жэлэй эхээр, бүри январь нарада Куйтүска МТС-һээ манай колхоздо участково зоотехник Бато Осипов ерээ һэн. Энэ нүхэр партиин ЦК-гэй сентябрьска пленумэй уряагаар хүдөөдэ, сэхэ үйлдбэри мэдэрхэн эрэнэн байгаа. Магад дураа мэдүүлжэ байжашы ерэнэн байжа болоо. Тээд бидэнэршье өөһэдтөө зоотехниктэй болоһондоо ехээр байрлаһан байнабди.

Тэрэ гэнээр үдэр, хоногоуд хойно хойноһоно үнгэржэ, 7—8 нара болобо. Харин... харин Бато Норбоевич кабинет соогоо нуухадаа нуугаад, газта тээшье гарахадаа бүхы сагаа хушоо сэнгэлнээр үнгэргэдэг байшоо. Малай фермэнүүд, гүүртэнүүд болоп отарануудта хаа-яа үзэгдэхэдөө өөдтэй туһаламжа үзүүлдэггүй.

Бидэнэр түрүүн ханахада Бато Норбоевич залуу хүн тула манай гүүртэнүүд болоп отарануудар холо ябажа, сар соогоо туһаламжа үзүүлжэ байжа, малажалыс яагаад культурунаар эрхилхэ хэрэгтэмнай сэнгэшгүй ехэ туһа хүргэхэ хүн гэжэ найдаһан байгаабди. Харин энэ нүхэрэй ерэнэн сарһаа хойшо малай үблэжэлгэн, түл абалгын, хонидой нооһо хайшалгалгын, мүнөө ниитын манда үбнэ тэжээл бэлдэхэлгын хариуцалгатай сагуудта кабинет соо-

һоо бултайнгүй нуугаг гү, али колхозтой үйлсөөр зайгуулгажа ябадаг.

Нүхэр Осипов даалгбардан ажалдаа хариуцалгагүйгөөр, хайша хэрэгээр хандадаг дээршээ малшадай дунда эмхидхэлэй ямаршы хүдэлмэри ябуулангүй, малажал эрхилгын түрүү арга методуудыс хэрэгшэхэ тушаа заабаринуудыс үгэнгүй. Ядхына сагта хонидыс искуссвеннаар үржүүлгын түрүү арга хэрэгшэхэ шадангагүйбди. Энэ талаар нүхэр Осипов юушыс хэсгүй.

Энэ нүхэр малажаллаа хүгжөөхэ хэрэгтэмнай туһалха гэһэн ямаршыс ханал, хүсэл үгы, миин үдэр хоногоудыс үнгэргэжэ, салын хүлгэ ехээр абаад, сагаа хушоо сэнгүүлээр үнгэргэжэ байха гэһэн ахирхан дорой бодолтой хүн гэжэ бидэнэр таагаабди. Улаан сар соо хүлээгээбди, хэлгээс ойилгуулжашыс ядаабди, тээд хүрөө даа, манда имэ зоотехник хэрэггүй. Куйтүска МТС-эй хүтэлбэрлэгшэд мэргэжэлтэдтээ эрилтэ хэжэ шаддаггүй хадаа участково зоотехник нүхэр Осипов гэгшыгээ манай колхозноо абаашаа хаань дээрэ.

Дамба Очиров, Баргажанай аймагай Лениной нэрэмжэтэ колхозтой нүхэн-товария фермыс даагша.

Хүдөө ажарын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадагшад дүй дүршэл

Ямар аргаар хонидхоо нооһо ехыс хайшалжа абаабди

«Вторая пятилетка» колхоз — үржээнги, олон балбартай эрхэ юм. Манайда эбэртэ боло манай фермэ, адуу мориной фермэ, үрхэ фермэ, шубуудай фермэ бии, нийлэн тарианжал ехээр эрхилбди. Колхозой ажарын гол халтэ — хонин ажал болоно. Энэ тоонодо 11.224 хонид (тэдэнэй 44-ын нарибтар нооһотой, сарга меринос үүлтэрэй хонид) байна.

Манай колхозой хонидой фермэ үүсүүдэй нэгэндэ тоологдожо, МТС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоол соо тэмдэглэгдэ һэн. Энэ фермэнай хүдөө ажарын Бүхэсоюзна выставкэ дээрэ үгэнгөө туйлалтануудыс үргэнөөр тушаа эрхэ олоод, нарин нооһонодо 500 толгой хонидо асарханхай.

Манай хонидой племенной фермэ тогтоһоор 10 жэл боложо байһан. 1943 ондо Старопольноо неолит-фашистска булмтаргадыс племенной нүүлээр, манай колхозтой 2 мянга бага гаран хонид үлэлэн. Тэдэнэй булгадаа бага бээр олодон ба шэнгэн нооһотой байһан. Хонидой амидын шэгнүүрын үдэа жэшээгээр оройдоо 43 килограмм болодог, 4 килограмм нооһонодо бэлэй. 1944 оной намар 600 толгой хонидхоо бүридүүлэгдэжэ, племенной түрүшын отара эмхидхэгдэ һэн. Тини, племенной хүдэлмэрин экин табигданхай юм.

Хүдөө ажарын Бүхэсоюзна выставкын малажалай городогтохи хонидой типовой байра отар Старопольско хизаарай Ипатовска районуи «Вторая пятилетка» гэжэ колхозтой харьяата советскэ меринос үүлтэрэй нарин нооһотой 500 хонид байдаг. Энэ хадаа орон доторхи хонин ажалтай колхозуудай эрхим фермэнүүдэй нэгэн юм. Тус фермыс дүй дүршэл ехэтэй, шадамар бэрхэ хониншон Яков Илларионович Ерескэ тогтой. Но энэ нүхэр советскэ меринос үүлтэрэй хонидыс бии болгохо хэрэгтэ хабаадаһангаа түлөө Сталинска шанда хүртэһэн байна. Нүхэр Ерескэтой статья доро толилобди.

килограммаар, нооһо үгэсэнэ 600 граммаар нэмээ һэн. Хонидой бэньн бүри томо тобир, нооһонинь үдхэн ба ута болоо.

Старопольско ба грозненско үүлтэрэй хусануудта табихада, хонидой нооһонинь бүри ута, шанарын бүри һайн болоо һэн. Тингэһэнэй эсэстэ ашаг шэмэ ехыс үгэдэг хонид үлхэгдэ.

Хурьгадыс зүбөөр харууһалаад, хонидхоо найнаар эдсэлүүлээд, племенной хүдэлмэри үргэнөөр эмхидхээд байһанай ашаар тэдэнэй ашаг шэмэ үгэнгын бүри ехэ болгожо шадаабди. Энэ бүхы хэмжээ-ябуудгануудыс бэелүүлэһэн үндэнөөр, колхознойна хонидой фермэ нарин нооһотой, ашаг шэмэ ехыс үгэдэг хонин хүртэгэй болоо. 1944 онһоо 1953 он хүртэхэри үе соо эхэ хонидой шэгнүүрын дунда жэшээгээр 43 килограммһаа 66 килограмм хүрээр, тинхэдэ эрье хонидой шэгнүү-

рынш—65 ба 70-һаа 120—130 килограмм хүртээр нэмэһэн байна. Эдлэ жэлнүүдтэ хонидхоо нооһоний абтаса хоёр дахин шахуу нэмээ.

1953 ондо хахалагдадаг газарай, сабшалангай ба бэлшэрийн 100 гектар бүридэ хүртөөжэ болобол, 4,9 центнер нарин нооһон абтаа. Хонин бүриһөө дунда жэшээгээр нооһо хайшалан абалга 5,7 килограмм, тинхэдэ нарин нооһотой хонин хүртэгһөө дунда жэшээгээр 6,2 килограмм болоһон байха юм. Манай хонид ута, жэгдэ, үдхэн, торгон мэтэ һайхан ба бүхэ нооһо үгэдэг. Гүрнэд артелин тушаадаг бүхы нооһоний 80 процентинь нэгдэххи классай байдаг. Тон ехэ нооһо үгэдэг олоп хонид фермэдэмнай үсхэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, хоёр наһатай аад, 118 килограмм амидын шэгнүүртэй, № 0135 эрьс хонинһоо 23,5 килограмм нооһон; 90 килограмм шэгнүүртэй № 0261 эхэ хонинһоо 12,3 килограмм нооһон абтаа.

Колхозной племенной нарин нооһотой хонидыс оройной олохон обласытуудта эльгээдэг. Нүүлэй 6 жэл соо ехэнхидээ нэгдэххи классай 1.465 гаран эрэ хонидыс, мүн племенной 3600 хурьгад ба эхэ хонидыс худалдаабди.

Фермын хонидой һубайралга жэлһээ жэлдэ улам үсөөрнэ. 1953 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 115 — 115 хурьгад абтан байһа.

ороондо оруулхын тула, эрхим ээргын элитнэ (118—128 килограмм шэгнүүртэй, пүүдһээ дэшиг нооһо үгэдэг) хусануудыс табигдабди.

Хурьгалха хонидхоо элдэб янзын тэжээл: үбнэ, силос, концентрат, янаһай гурил, мел, минеральна тэжээл үгэдэгбди.

Хонидой хурьгалха байрыс найтар дулаалха, хүйтэнэй орохогой болоһон шөлгөжэ хэрэгтэй. Колхозууд хонидойнгоо түрэнэн хойно тусхай талһаа соо оруулдаг зантай юм. Манайхн тингэлдгүй, харин эхэ хонидхоо хурьгалтайн хамта 4—5-рнй илжажа, уужам байранууд соо байлгадабди. Хурьгад тэндэ сүлөө байдаг, дураараа гүйлдэгдэ, ябадаг юм.

Уларилэй һайн байхада, хурьгадаа байраһаань гаргажа ябууладбди. Сэбэр агаарта ябахадаа хурьгадай бэньн шанга шамбай болодог, организмань бөхжээдэг, тэжээлдэ дуратай болодог. Тингээд байхада —хурьгад түргэнөөр бээс хүсэжэ, томо, тэсэмгэй ба ашаг шэмэ ехээр үгэхэ малнууд болодог.

Хурьгадай 5—7 хоноод байхадань ногоо эдоульжэ, харин 10—12 хоносоорнь концентрат эдоульжэ хурьгада байнабди. Тингээдэ ямар һайнтайб гэбэл, хурьгад түргэнөөр тэнжэдэг; хоёр неделын үнгэрхэдэ эхынь һүн садхааха болбод, хурьгадыс шэмэтэй һайн бэлшээрхэдэ хариуулаха ба концентрадуудыс нэмэжэ эдоульжэ шухала болодог.

Гэхэ зуура, тэжээлэй бата бэхи база байгуулаха хэрэгыс тоонгүй байжа яашье болохогүй, юундэб гэжээд —малай ашаг шэмэ дэшээлүүлгын хэрэг тэрэнһэнэ тон ехээр дулдыдагдабай.

Манай колхоз хэзэрин ба таримал сабшалан болон бэлшэринүүдээ комбинированнь гурмаар ашагладаг. 1953 ондо 2 мянга шахуу гектар газарта нэгэ жэлэй ба олон жэлэй ногоонууд таригданхай байгаа. Хэзэрин ба таримал бэлшээрэитэй байһанай ашаар ногоон конвейер зүбөөр эмхидхэхэ аргатай болообди. Хонид-

най бүхэли зундаа шэмэ һайнтай ногоон тэжээлээр хангадана.

Бэлшээрнэ зүбөөр ашаглаха, элдэб янзын тэжээл хэлгүүлжэ эдоульжэ тон шухала юм. Нэгэ янзын ногоо ходо үгөөд байбал — хонид хашараад, эдээлэсээр муу боложо эхилдэг. Тингээдэ, үдэрэй турша соо бэлшээрэ 3—4 дахин хэлгүүлхэ хэрэгтэй. Колхозтой хонидхоо имэ метод хэрэгшээдэг: үглөөнэй 3—4 часта хонидоо уһалдаг, тингээд нүүлээрнэ тэдэнэй хэзэрин бэлшээрнэд гаргажа адуулдаг, ногоо элдсэгүй болоолхихонид хонидоо таримал ногоотой газарта абаашажа бэлшээдэг; забнарлагга хэлнэй, уһалууһанайнгаа нүүлээр адуулаһаа дахин эхилдэг байна. Тинхэдэ хонид эдээлэстэй байдаг.

Колхоздомнай дүршэл ехэтэй малшадай кадрнууд урган гаранхай. Хонин ажалай түрүү бригадыс толгойлодог ахалагша хониншон, хүдөө ажарын Выставкэдэ хабаадагша Г. С. Колесников колхознигуудай дунда илангаа ехэ хүндэтэй. Тус бригада 1953 ондо нарин нооһотой 594 эхэ хонидхоо тус бүрин 8,1 килограмм нооһо абтан, 100 эхэ хонин бүриһөө 128 хурьга түрүүлжэ түлжүүлэн байна.

Ахалагша хониншон А. В. Колесников 100 эхэ хонин бүриһөө 121 хурьга абажа, түлжүүлжэ. Бригадын хонин бүриһөө дунда жэшээгээр 7,4 килограмм нооһон хайшагдаа.

Тэршэлэн фермын малшад хонидойнгоо тоос улам олоһоруулхын, тэжээлэй база ба малай үсхэбэрлэгдэхэ услови хайжаруулхын тула шухала хэмжээнүүдыс абажа байна. 1954 ондо дүрбэн шэнэ байра баригдажа дүүрэхэнэ. Хонидхоо үблэ эдоульжэ силос дарагдажа байһай. Мүнөө 21 отарын тул бурднээ 120—120 тонно силос дарагдаа.

Мүнөө жэл 18 участогта бовово, бахчева ба тэжээлэй бусад культурууд таригдаа. Эдэ участогуудһаа абтанай үбнэ ногоо эдихэ хонидто зоотехническэ нарин хиналта

табигдаха юм. Ямар культурануудыс хонид дуратайгаар эдлэнб, ямар тэжээл хурьгадай сүүдхэ бүрин нэмэлгэдэ нүлөөлнөб гэжэ шэнжэлэгдэнэ.

«Вторая пятилетка» гэдэг манай колхозтой хонидыс харуулдаг. Выставка дээрэхи типовой байрада үдэр бүри олон тоото эскурсантнууд эржэ харана. Тэдэнэй асуудалуудһаа, тэдэнэй хэлэн хөөрлөөдөөнүүдһээ мэдэхэдэ, малажалайнгаа ашаг шэмэ үгэлгыс бүри ехэ болгохо хүсэлэн, бүхы шэнэ ба түрүү юомныс шудалха хүсэлэн манай хүнүүдтэ угаа ехэ байна. Украинаһаа, Белоруссияһаа, Казахска ССР-һээ, Киргизскэ ССР-һээ, Бурят-Монголой АССР-һээ, Тувинска автономно областһоо, мүн оройной бусад районүүдһаа ерэнэн эскурсантнууд манай фермыс харанал. Колхозно ба совхозно хониншон ашаг шэмэ ехэтэй хонидыс үсхэбэрлэхэ харууһалха ба тэжээхэ дүй дүршэл хонирхон шудална. Выставка гэгшэнэй үнэхөөрөөл арайдай үниверситет мүн байна даа. Эндлэнэ булгадаа һургаал абана, хүн бүхэн өөрыгөө зорилгыс шэнэ ёһоор мэдэрэн ойлогоо. Выставка бидэндшье ашатай туһатай олон юумэ үгөө. Бидэнэй һуража абаха юумэнүүд Ростовскоо, Алтай ба Сибириин хонидхоод бии байһыень харяабди. Старопольско хизаарай «Советское рупо» совхоздо эркимээр эмхидхэгдэһэн племенной хүдэлмэринэ хаража, хонирхообди. Тэндэ ёһотой һайн байранууд

Чехословакида советскэ газетэнүүд болон журналнууд ехээр хонирхогдоно

ПРАГА, сентябрийн 13. (ТАСС). Чехословакида советскэ газетэнүүд болон журналнууд ехээр хонирхогдоно. «Правда», «Известия», «Труд» гэжэ газетэнүүдые, «Новое время», «Огонек», «Советскэ Союз» болон бусад олон журналнуудые хэдэн зуун мянган ажалшад уншана. Советскэ газетэнүүд болон журналнууд бүхы шахуу городуудай болон томо тосхонуудай библиотекэнүүд болон уншалгын газарнуудта мүнөө абтагда байна. Энэ жэлдэ Чехословакида 300 гаран ондоо нэрэтэй газетэ болон журналнууд абтана, ерэхэ жэлэй январийн 1-нэ 500 ондоо нэрэтэй советскэ газетэ, журналнууд абтагда болохо юм.

Румыно-советскэ хани барисаанай нара үнгэрэгдэхэд Румынида бэлдэхэд хэгдэнэ

БУХАРЕСТ, сентябрийн 13. (ТАСС). Румыно-советскэ хани барисаанай заншалта нара октябрийн 7-ноо ноябрийн 7 хүрэтэр Румынида үнгэрэгдэхэ юм.

Нарые үнгэрэхэ талаар 78 хүнөө бүридэнэн национальна комитет байгуулагдаа. Национальна комитетэй гшүүдэй тоодо — Министрүүдэй Советэй түүрүүлгшэ Г. Георгиу-Деж, Аугуухэ национальна суглаанай президиумэй түүрүүлгшэ П. Гроза, румынска худалбарышанай парти ЦК-гэй нэгдэхэ секретарь Г. Апостол, академик К. Пархон, академик М. Садвяну болон бусад оролсоно.

Польско-советскэ хани барисаанай нара

ВАРШАВА, сентябрийн 13. (ТАСС). Польско-советскэ хани барисаанай заншалта нара Польско Арaday Республикада эхилээ. Нарын эхилэлгэдэ зориулагдан баярай суглаанууд болон вечернүүд городууд ба тосхонуудта, промышленна предприятияуд ба газартарялангай үйлдэбрийн кооперативуудта болоо. 7 үлүүтэй миллион гшүүдтэй польско-советскэ хани барисаанай общество хадаа нарын үедэ үнгэрэгдэхэ хэмжээ-ябуулгануудай ехэ программа хараалаа. Советскэ Союзай эб найрамдалда дуратай политика болон промышленноосини, худөө ажахын, нарын ба культурын талаар советүүдэй ороной аралуудай туйлаан амжалтанууд тухай хэдэн мянган лекцинүүд болон эхилдэлхэнүүд ажалшадта зориулагдан хэгдэхэ байна. СССР-тэ коммунизам байгуулгада туйлагдаан амжалтануудые, тэршэлэн советскэ арадай ажана найн байдалай дэшилжэ байхые харуулан выставкэнүүд клубууд болон культурын байшангуудта нэгдэнэ.

Городуудай болон худөөгэй кино-театрнуудта советскэ фильмуудэй фестивалы эхилээ. Нарын үедэ Варшавадахи И. В. Сталийн нэрэмжэтэ культурын ба нарын ороной барилгада польско ажалшад олон экскурсионудые хэгдэ, ордоние бариха байхан советскэ барилгашадтай уулзаха байна.

Тус наарада хабаадсалхан тулада ВОКС-ын делегаци Польшоодо эрээ. Энэ делегацин СССР-эй Наукануудай академийн гшүүн-корреспондент химическэ наукануудай д-р В. И. Спицын толгойлоно.

Эсэгэ ороной арадай фронт байгуулгада бэлдэхэд Венгридэ хэгдэнэ

БУДАПЕШТ, сентябрийн 13. (ТАСС). Эсэгэ ороной арадай фронт байгуулгада бэлдэхэхэ бүхвенгерскэ комиссина заседани болоо. Эсэгэ ороной арадай фронт байгуулгы бэлдэхэхэ областной (комитатска), районно (уезднэ), городской, худөөгэй комитетүүдые сентябрийн 20 хүрэтэр байгуулхынэ политическэ, общественнэ ба индустриальнай организацинуудые, предприятинуудай коллективүүдые эб найрамдалые хамгаалха комитетүүдые комиссина заседаниин шийдэхэбэр уржалаа.

Эсэгэ ороной арадай фронтны юнагай областной болон районно комитетүүдэй хунгалтада, тэршэлэн эсэгэ ороной арадай фронтны сьездэ делегадуудые хунгалтада бэлдэхэгэ эдэ комитетүүдэй зорилго болоно.

Алжирта болохон газарай худэлэлгэне хохидошодто тухаламжа

ВАРШАВА, сентябрийн 13. (ТАСС). Алжирта газарай худэлэнтэй дашарамдуулан Польшын профсоюзнуудай центральный совет хада газарай худэлэлгэне хохидохон ажалшадта тухаламжа үзүүхын тулада 10 миллион франк алжирска профсоюзнуудта дамжуулан үгөө.

Дамаскда болохон митинг дээрэ Сирийн компартийн генеральна секретарийн хэлэнэн үгэ

БЕИРУТ, сентябрийн 11. (ТАСС). Национальна союзай хунгалтын урда тээхи митинг үсэгдэлдэр Дамаскда боложо, энэ союзнаа депутатта дэбжүүлэгдэнэ кандидат Сирийн коммунистическэ партиин генеральна секретарь Халед Багдаш үгэ хэлээ. Ингэжэ Сирийн компартийн хорихон сагнаа хойшонхи 7 жэлэй турша соо Багдаш олон зоной үмэнэ түүрүүшынхэ үгэ хэлээ. Митинг дээрэ 10 гаран мянган хүн байгаа. Багдашын үгэ хэлэжэ байха үедэ нэгэтэ бэшэ алыга ташалган болохон ба «Национальна союзай кандидатууд мандаха болтогой!», «Национальна фронт мандаха болтогой!», «Турецко-пакистанска сэргэй агрессивнэ союзые зайсуулай!», «Американска сэргэй союзуудта ба империалистическэ проектүүдтэ эсэргүү арабска арадуудай тэмсэл мандаха болтогой!», «Арабуудай үнэн хани — Советскэ Союз мандаха болтогой!», «Советскэ Союзда эсэргүү агрессн эхэ база Сирийе болгуулахагүйдни!», «Хитал арал мандаха болтогой!» гэнэн уряа хашаралдаан болоо.

Сирийн дотоодын хэрэгүүдтэ американска ба турецкэ хамаарсалсгалта тухай тогтон хэлэхэ зуураа, Багдаш ингэжэ мэдүүлээ: «Сирийн хэдэн зуун мянган худэлэмришад, тарьяалд болон залуушуул Советскэ Союзай ханиран юм. Тэдэнэр хадаа өөһэдэгөө ба өөрынгөө ороунуудые Советскэ Союзда эсэргүү хүсэнэйлэй зэбсэг ямаршые бооголшоодор болгуулахагүйдни!»

Сирийн хадаа Хитадай Арадай Республ리카дай дипломатическа харилсаа тогтоохо оролдогдо хэгдэ, ООН-до Хитадай ээлжэ ёһотой хуурынне үгэхые эрихэ зэргэтэй гэжэ Багдаш саашан онсо тэмдэглээ. Империализмда эсэргүүсэн, демократическа эрхэ сүлөөгэй, бээ даанхай байдалай ба суверенитетэй түлөө тэмсэхын тулада Сирийн национальна фронт байгуулхые элдэ политическэ үзэл баримтталдаг бүхы партинуудай түлөөлэгшэдые Багдаш үгэнгөө түгсэхэд дээрэ уржалхан байна.

на, тэрэ хадаа энэ хараа бололоо бүри шууд сэхээр баримтлахаар мүнөө шийдэнги байна» гэжэ Багдаш үргэлжэлүүлэн хэлээ.

«Сирийе болон арабска бусад ороунуудые империализмын стратегическэ базанууд болгохо зорилгоор арабска гүрэнүүдэй аюулгүй байдалые хамтаараа сахиха хэлсэээ сэргэй блок болгохо гэнэн империалистическэ шэнэ түсбүүдые сирийскэ арал таһалдуулаха» гэжэ Багдаш хэлээ.

Арабска арадуудые дарлан бооголшохо талаар өөрынгөө английска ба француска ханиранай хуурынне ээлжые американска империализм оролдоно гэжэ Багдаш тэмдэглээ. «Гэхэ зуура, сирийскэ ба арабска бусад арадууд нэгэ империализмын үгүдэд империализмын нэлгэхые хүсэнгүй, ханиран национальна бээ даанхай байдалые ба суверенитеттэй байхые, өөрынгөө ороной эзэд байхые ба ханиран гүрэнүүдэй ямаршые хамааралгагүйгөөр өөһэдэгөө дура хүсэлээр нийтын байгуулалтые шэлэн олохые хүсэнээ».

Сирийскэ арадай СССР-тэ талархадгай байхан тухай хэлэхэ зуураа, Багдаш ингэжэ мэдүүлээ: «Сирийн хэдэн зуун мянган худэлэмришад, тарьяалд болон залуушуул Советскэ Союзай ханиран юм. Тэдэнэр хадаа өөһэдэгөө ба өөрынгөө ороунуудые Советскэ Союзда эсэргүү хүсэнэйлэй зэбсэг ямаршые бооголшоодор болгуулахагүйдни!»

Сирийн хадаа Хитадай Арадай Республ리카дай дипломатическа харилсаа тогтоохо оролдогдо хэгдэ, ООН-до Хитадай ээлжэ ёһотой хуурынне үгэхые эрихэ зэргэтэй гэжэ Багдаш саашан онсо тэмдэглээ.

Империализмда эсэргүүсэн, демократическа эрхэ сүлөөгэй, бээ даанхай байдалай ба суверенитетэй түлөө тэмсэхын тулада Сирийн национальна фронт байгуулхые элдэ политическэ үзэл баримтталдаг бүхы партинуудай түлөөлэгшэдые Багдаш үгэнгөө түгсэхэд дээрэ уржалхан байна.

Великобританиин коммунистическэ партиин гүйсэдкомой мэдүүлгэ

ЛОНДОН, сентябрийн 13. (ТАСС). Великобританиин коммунистическэ партиин гүйсэдкомой заседани хаяхан болоо. «Эб найрамдалай түлөө тэмсэл шэнэ ба шийдэхэй шатадаа хүрбээ» гэжэ энэ заседаниин хүүлээр тунхаглагдахан мэдүүлгэ соо онсо тэмдэглэгдэнэ. «Германска милитаристнууд ба монополистнууд Англияе болон дэлхэйе 30 жэлэй турша соо хоёр дахин дэлхэйи дайнда хүргөө. Энэ ушар дахин то-

хөөлдохо ёһотой. Германияе шэнээр эбсэгэлэнгүйгөөр, энэингэ зайсаха ондоо арга бии. Энэ арга юуб гэхэдэ бүхы «Европодо аюулгүй байдалые хамтаараа сахиха договор мүн болоно» гэжэ мэдүүлгэ соонь хэ-лэгдэнэ.

Иймэ шийдэхэбрийн түлөө амжалтатгайгаар тэмсэлгэ залуу үетиндэ эб найрамдалые хангаха шатада байна гэжэ мэдүүлгын түгсэхэд тэмдэ-лэгдэнэ.

Худөө ажахые механизацилла талаар уласхоорондын конгресс

БУДАПЕШТ, сентябрийн 13. (ТАСС). Худөө ажахые механизацилла талаар уласхоорондын конгресс эндэ мүнөөдэр нэгдээ. Тэрэндэ Советскэ Союзай, Румыниин, Германска Демократическа Республкиян делегацинууд, Венгрийн эрдэмтэд болон худөө ажахын механизаторнууд хабаадсаа.

Венгрийн газартарялангай министр оролгошсо Михай Кёкенг конгрессе нэгээ. Тэрэ хадаа конгресстэ хабаадагшэдые амаршалха зуураа, конгресстэй худэлмэрийн ехэ удхашанартай байхые онсо тэмдэглээ.

Социализмын үедэ худөө ажахые механизациллага туйлагдахан амжалтануудые Москвада боложо байхан худөө ажахын Бүхсоюзнаа выставкэ дээрэ харуулагдан туйластнууд элэрхэйлжэ үгэнэ гэжэ Кёкен хэлээ. Эб найрамдалай болон социализмын лагерин ороунуудта худөө ажахые саашадан механизацилла ба тэдэнэй хоорондох хани

барисаае бэхжүүлхэ хэрэгтэ конгресстэй худэлмэрийн тухалха байһандань этигэжэ байхан тухайгаа Кёкен мэдүүлээ.

Советскэ делегациин зүгнөө, делегацие толгойлошсо СССР-эй худөө ажахын министрствын МТС-үүдэй болон худөө ажахые механизацилгын главиа управлениин начальнигай оролгошсо Л. А. Корбут амаршалгын үгэ хэлээ. Тэршэлэн бусад ороунуудай делегадууд съездые амаршалхан байна. «Орооһото тарьяа комплексноор механизацилла, «АЦ-400» комбайные зөхбөн байгуулга ба хэрэглэгэ» гэнэн элнхэд Венгрийн худөө ажахын машинануудай научно-тех-нэлгэлгын институтуудай директор Имре Раво хэлэнэ байна. Тэрэ хадаа «АЦ-400» гэжэ венгерскэ тарьяанай комбайной советскэ комбайнуудай түхэлтэйгөөр зөхбөн байгуулагдан тухай ба тус комбайные ашаглалга тухай хөөрөн байна.

Уласхоорондын яармаг Венэдэ нэгдэбэ

ВЕНА, сентябрийн 12. (ТАСС). 1954 оной уласхоорондын намарай яармаг мүнөөдэр Венэдэ нэгдэбэ. Австриин президент Кернер, австрийска правительствын ба дипломатическа корпусой гшүүд, элдэ ороунуудай промышленна болон худалаа наймаанай хэрэг эрхилэгшэдэй түлөөлэгшэд яармагай нээлгэ дээрэ байлсаа.

Ветскэ худөө ажахын машинануудые, тракторнуудые, металл отодог станогүүдые, текстильнэ болон хэблэгэй машинануудые, электротех-ническэ ба радиопромышленноосини бүтээн гаргахан зүйлнүүдые, үргэн хэрэгжэлэй эд бараануудые яармагта ергэшэд тон ехээр хонирхон хараана.

Советскэ павильной «найшаалай дэбтэрнүүдтэ» олон тэмдэглэнүүд хэгдээ. Тэмдэглэл хэгшэд Советскэ Союзай промышленноосини ба худөө ажахын угаа ехэ туйластануудые хонирхон тухайгаа бэшэнэ.

Чехословакийн, Венгрийн, Болгарийн болон Румыниин павильонууд яармаг дээрэ мүн лэ ехээр хонирхонгодоно. Со-

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй бюорогой сесси Венэдэ нэгдэбэ

ВЕНА, сентябрийн 13. (ТАСС). Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй бюорогой мүнөөдэр тунхаглахан коммюнике соо ингэжэ хэлэгдэнэ:

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй бюорогой сесси сентябрийн 13-да Венэдэ нэгдэбэ. Эб найрамдалай түлөө национальна худэлөөнүүдэй олон тоото түлөөлэгшэд айлшад болон сессини худэлмэриндэ хабаадла-саа. Уласхоорондын байдал тухай, гэрээнтэй дашарамдуулан эб найрамдалай түлөө уласхоорондын худэлөөнэй үмэнэ табигдаха зорилгонууд тухай профессор Бернал сессини нэгдэхэ заседани дээрэ элдхэл хээ. Сессини худэлмэри сентябрийн 15 хүрэтэр үргэлжэлхэ юм.

Урда Вьетнамда сэргэй пленэйхидые андалдан абалсалга

ПЕККИН, сентябрийн 13. (ТАСС). Вьетнамска информация агентствон ингэжэ мэдээсэнэ. Вьетнамска Арадай арми ба Урда Вьетнамдахи француска союзай сэргүүд Жиа-Райда (Бак-Лью провинци) августын 20-ноо сентябрийн 4 хүрэтэр сэргэй пленэйхидые 9 дахин андалдан абалсахан байна.

Вьетнамска Арадай армийн верховно командовани хадаа плендэ абатанан 196 вьетнамецууд, францууд болон камбодженицуудые, тэрэ тоодо 12 офицернүүд болон 41 интер офицернүүдые энэ үе соо француска талдаа дамжуулан үгөө. Дамжуулан үгтэнэн сэргэй пленэйхид, хүнгөнөөр шархатахан 3 хүнөө бэшинин, булгадаа элүүр энхэ ба хоёр талын хоорондо баталагдахан хэлсэнэй ёһоор хооллуулагдажа, хубсалуулагдажа байхан хүнүүд юм.

Француска союзай сэргүүд 8.312 хүнийе дамжуулан үгөө. 1951 онхоо хойшо француска союзай сэргүүдэри барижа абатанан 1200 сэргэй пленэйхид ба тон үсөөхэн кадрова худэлмэрилэгшэд энэ тоодо ороно. Бэшинин «газар нотагы нэгжэ хээ» операциянуудые француудай хээ үедэ арестовалагдахан граждандска хүнүүд юм.

Иден Бонн оробо

ПАРИЖ, сентябрийн 12. (ТАСС). Франс Пресс агентствын мэдээсэлэнэй ёһоор Бельгиин, Голландийн ба Люксембургын гадаадын хэрэгүүдэй министрүүдэй болон Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Иденэй хоорондо хэлсээ үсэгдлэр Брюссельд болоо. Хэлсээ хэлын дүүрэнэй хүлээр тунхаглагдахан коммюнике соо ингэжэ хэлэгдэнэ. Министрүүд хадаа «европейскэ хамгаалгын нэгдэл» тухай договорые Франциин баруушаананай эсэстэ тохөөлдохон оршон байдалые хаража үзөө», «баруунай оборонодо» Германиян оролсогдоо хамаатай асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ. Баруун Германияе шэнээр зэбсэглэхэ — өөһэдэгөө бодото зорилгы германска милитаризмые нэрэгэхые хүсэгшэдэй энэгээр далдалдаг байһанин мэдээжэ юм. «Зүбшэн хэлсэгдэнэ асуудалуудаар НАТО дотор, тайлбарлан хэлэбэл Хойто-Атлантическа сэргэй договорто хабаадгалшад дунда эсэээй шийдэхэбэрнүүд абтаха юм» гэжэ коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ.

Агентствын дамжуулганай ёһоор Иден мүнөө үлгөөгүүр Боннодо нилдэн ороо.

Иден Аденауэртэй хэлсээ хэбэ

БЕРЛИН, сентябрийн 13. (ТАСС). Боннодо ерөөн англиска гадаадын хэрэгүүдэй министр Иден ба канцлер Аденауэртэй хоорондо хэлсээ хэлгэ үсэгдээр болоо гэжэ баруунгерманска ДПА агентство дамжуулаа.

Гоминдановска провокаци үргэлжэлүүлэгдэнэ

ПЕККИН, сентябрийн 11. (ТАСС). Синьхуа агентствын мэдээсэлэнэй ёһоор, үсэгдээр 5 час 40 минутта чанкайшистска самолёт Амой дээрүүр нилдэхэ зуураа, город шадар дүрбэн бомбо хаяхан байна. Тус самолёт зенитнэ буунуудай помондо тулдагдажа дүдэ шатан далай тээшэ холонд ошоо.

11 час 30 минутта чанкайшистска зургаан истребительнүүд Амой дээрүүр нилдэхэ зуураа, 9 бомбо хаяхан байна. Зенитнэ артиллери нэгэ самолёдые буудан унагааа. Улэшэ самолёдуудын зугадан арилхан байна.

Таглаа хэдэг модон Бурят-Монголдо ургуулба

Таглаа хэдэг бархатна гэжэ ехэ найхан, үндэр модон (зарим модоной үндэринэ 26 метр болдог) гурбан зуун жэлэй туршада ургадаг юм. Тэрэ модоной холтоһон барижа үзэхэдэ хилэн шэнги зөөлхөн байдаг, холтоһоорнэ таглаа хэдэг юм. Тиин, хуушан модонойн холтоһон 5—7 сантиметр зузаан байдаг юм. Тэрэ модон ехэ бүхэ, шинг нойтоңдо гажадаггүй туладаа фанера, сана, мебель үйлдэбэрилгэдэ хэрэглэгдэдэг.

Гадна энэ модоной наба ша намаа найхан үнэртэй байһан туладаа, ехэ амтатай мэд үгдэг. Мун харахада гоё найхан туладан тэдэниие үйлсэ, парк гоёон тарихада зохистой юм.

Таглаа хэдэг бархатна гэжэ ехэ найхан, үндэр модон (зарим модоной үндэринэ 26 метр болдог) гурбан зуун жэлэй туршада ургадаг юм. Тэрэ модоной холтоһон барижа үзэхэдэ хилэн шэнги зөөлхөн байдаг, холтоһоорнэ таглаа хэдэг юм. Тиин, хуушан модонойн холтоһон 5—7 сантиметр зузаан байдаг юм. Тэрэ модон ехэ бүхэ, шинг нойтоңдо гажадаггүй туладаа фанера, сана, мебель үйлдэбэрилгэдэ хэрэглэгдэдэг.

Гадна энэ модоной наба ша намаа найхан үнэртэй байһан туладаа, ехэ амтатай мэд үгдэг. Мун харахада гоё найхан туладан тэдэниие үйлсэ, парк гоёон тарихада зохистой юм.

Таглаа хэдэг бархатна гэжэ ехэ найхан, үндэр модон (зарим модоной үндэринэ 26 метр болдог) гурбан зуун жэлэй туршада ургадаг юм. Тэрэ модоной холтоһон барижа үзэхэдэ хилэн шэнги зөөлхөн байдаг, холтоһоорнэ таглаа хэдэг юм. Тиин, хуушан модонойн холтоһон 5—7 сантиметр зузаан байдаг юм. Тэрэ модон ехэ бүхэ, шинг нойтоңдо гажадаггүй туладаа фанера, сана, мебель үйлдэбэрилгэдэ хэрэглэгдэдэг.

Гадна энэ модоной наба ша намаа найхан үнэртэй байһан туладаа, ехэ амтатай мэд үгдэг. Мун харахада гоё найхан туладан тэдэниие үйлсэ, парк гоёон тарихада зохистой юм.

Хүүгэдэй садта

Сосново-Озерск тосхондо (Ярууна) эмхидхэгдэнэн хүүгэдэй нэгдэхэ садта үхибүүдые хүмүүжүүлгэ найнаар табигданхай. Эндэ хүмүүжүүлгэдэжэ байгаа аймагай эмхи зургаануудай албахагшад, предприятияудай худэлмэришэдэй хүүгэдэ тон тооложо, дуу дуулажа, уран шүлэг уншажа, танца хатаржа, зураг зуража нурана. Тиин тэдэнэр ноинернуудтай мүнөө түрэлхидтэ харуулдаг юм. Мүнөө хүүгэдэй садтиндэ эмхидхэгдэхэ бэлдэхэ үгэ Тэрэнэй программада парти, орон тухай, жаргалта элдр тухай уран шүлгүүд болон О.О. тухай, советскэ хүнүүдэй сэнгэлгэ ажабайдал тухай дүр оролсоно.

Тобшо һонинууд

★ Түүрүшын үрэ жэмэс хураба. Бичурин аймагай Харланай сомоной Кировэй нэрэмжэтэ худөө ажахын артель үрэ-жэмэстэ модолье 1952 ондо түүрүшынхээ нуулгажа, өөһэдэн садтай болохон юм.

★ Студентнэртэй тоо олошорно. Багшанарые бэлдэхэдэ Кяхтын училищида студентнэртэй тоо жэл бүрн олошорно. Нёдондо жэлдэ энэ училищида 226 хүн нураһан байһаг 1954—1955 онуудай нураһан жэлдэ 340 студентнэр нуража байһаг.

★ Байрын гэрнүүдые олошорно. Ярууны аймагай Эгэтын сомоной Сталийн нэрэмжэтэ колхоз байһаг 5 шэнэ гэр барижа дүүрэгдэ, хэдэн шэнэ гэрнүүдые барихагай барилгын материалнуудые бэлдэхэнэй.

АЖАЛШАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ УЛАН-УДЫН ГОРОДСКОЙ СОВЕДАЙ АРБАН ГУРБАДАХИ УЛАН-УДЫН ГОРОДСКОЙ СОВЕДАЙ СЕССИ ЗАРЛАХА ТУХАЙ

1954 оной сентябрийн 16-да четвергдэ үдэшин 7 часа ород драмын театрын байшан соо (Ленинэй үйлсэ, 46.) ажалшадай депутатуудай городской Советэй (IV зарлалай) арбан гурбадахи сессин зарлагдан тухай городской Советэй депутатуудта ажалшадай депутатууд Улан-Удын городской Советэй сэдлэхэ комитет мэдээсээнэ.

Ажалшадай депутат Улан-Удын городской Советэй гүйсэдхэхэ комитет.

ЗАХАБАР

Манай газетын сентябрийн 14-дэй номерой нэгдэхэ нюурта толлогдоһон, японско газетын главиа редактор г-н Мицура Сузуки гшгээдэ нүхэр В. М. Молотовой үгэнэн харюугай гаршагые ингэжэ уншаха хэрэгтэй: «Цюбу Ниппон Симбун» гэжэ японско газетын... гшгээдэ шавн текстын ёһоор.

Редакторай оролгошсо Д. Л. ЛОБСАНА

Гүрэнэй урьһаламжанууд СССР-ые хүгжөөхэ табадахи табанжэлэй түсэбые дүүргэлгэдэ тухална

Гүрэнэй дотоодын 3 процентигэ урьһаламжанууд 400-һан 100 мянгар түхэриг хүрэтэр шүүжэ болохо байна

Гүрэнэй дотоодын шүүбэригэ 3 процентигэ урьһаламжын 41-дэй мүн нэмэлтэ 7-дох тиражууд 1954 оной сентябрийн 30-да Москвагодо болохо.

Энэ 41-дэй тиражда 50,000, 25,000, 10,000, 1,000, 500, 400 тираж, тэршэлэн нэмэлтэ тиражад тус бүридөө 100,000 түхэриг шүүбэринүүд наадагдаха.

Облигацинуудые худалдан абагты! Энэ урьһаламжын облигацинуудые нөөсэлгын кассануудта наадаг абажа ба худалдажа болохо байна.

Мүнөөдэр КИНО ТЕАТРНУУДА

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — ураннай «ХРОНИКА» кинотеатрта — «О земле Сибирской» (11 ч., 13 ч.) «Родную» (12 ба 14 ч., 30 м.), «Обманутье надежды» (16 ч., 30 м., 18 ч., 15 м., 20 ч., 15 м. ба 22 ч.)